

O'QUVCHILARDA TADBIRKORLIK KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA MUAMMO VA ECHIMLAR

Iymonboyeva Oymunisa Munisovna

Xo'jaobod tumani kasb -hunar maktabi biznes asoslari fani o'qituvchisi.

Annatsiya: Tadbirkorlik layoqat bor kishilar yoki tadbirkor shaxsi, ishbiarmon yoki biznesmenlar. kasb - hunar maktablari o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish, tadbirkorlik layoqatini oshirish va yurtimizda tadbirkorlikka qaratilgan e'tibor haqida muallif tomonidan ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: tadbirkor, tadbirkorlik, tadbirkorlik layoqati, ishbiarmon, biznesmenlar, tadbirkorlik loyihalari.

KIRISH

Yurtimizda yaratilayotgan shart-sharoitlar, erishilgan yutuqlar, tadbirkorlarning oliy maktablari «Yangi O'zbekiston orzusi, bugungi kunlarimizga nisbatan aytganda, hozirga davrning taqozosi, uning asl qiyofasini, harakatlantiruvchi kuchlari va omillarini belgilaydigan g'oyaviy-ma'naviy asos, xalqimizga xos yaratuvchanlik shijoati va keng ko'lamlı islohotlarimizning yaqqol ifodasidir», Iqtisodiyot-bu ishlab chiqarish, taqsimlash va savdo, shuningdek, tovarlar va xizmatlarni iste'mol qilish sohasini o'rganish sohasi. Umuman olganda, u tanqis resurslarni ishlab chiqarish, ishlatish va boshqarish bilan bog'liq amaliyotlar nutqlar va moddiy ifodalarni ta'kidlaydigan ijtimoiy soha sifatida belgilanadi.

Bugungi kunda yangi ta'lim paradigmasi professional ta'lim muassasalari o'qituvchilari bilim, ko'nikma va malakalarini – o'qitishning axborot berish darajasidan shaxs shakllanishidagi rivojlanishini boshqarish darajasiga ko'tarishdan iborat. Bu jarayonda yangi o'quv adabiyotlarini yaratishning alohida o'rni bo'lib, u ta'lim tizimini sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarishda yetakchi vosita hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni va O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Professional ta'lim tizimini yanada takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" 2019-yil 6-sentyabr PF-5812-son Farmoni asosida 3 yillik majburiy ta'lim shaklida bo'lgan kasb-hunar kollejlari negizida ta'limning xalqaro standart tasniflagichi darajalari bilan uyg'unlashgan yangi boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus professional ta'lim tizimi hamda tabaqalashtirilgan ta'lim dasturlari joriy etilgan ta'lim muassasalari tashkil etildi. Ushbu tizim xalqaro standartlarga mos tashkil etilganligi xalqaro tashkilotlar tomonidan ham yuqori baholandi. Tizimga bo'lgan ishonch hamda uni rivojlantirish borasida hozirgi kunda ko'plab xorijiy hamkorlar bilan bir qancha loyihalar amalga oshirilmoqda.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Tadbirkorlik deganda kishilarning foyda olish maqsadida tavakkalchilik asosida o'z mablag'i, mulki, bilimi va imkoniyatlarini ishga solib, tovar ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish faoliyati tushuniladi. Ular foyda olish maqsadida tovar va xizmatlar yaratish uchun tavakkalchilikni zimmasiga oladigan kishilar tushuniladi. Iqtisodiyot davlatda o'z o'rniga ega bo'lgan murakkab infratuzilmasini bosh tarmog'i hisoblanadi.

Tadbirkorlik biznes g'oyadan boshlanadi. Biznes-g'oyaning qanchalik to'g'ri tanlangani biznes muvaffaqiyatning eng asosiy va boshlang'ich omillaridan biri hisoblanadi. Lekin biznes g'oyaning o'zi muvaffaqiyatli biznes uchun yetarli emas. Uning uchun aniq hisob-kitoblarga asoslangan reja tuzish lozim. Biz umumiy o'rta ta'lim va hunar maktablarida tadbirkorlik ya'ni kichik biznesni qanday olib qay darajasida qilishimiz mumkin? Bunda asosan xususiy tadbirkorlikdan foydalanishimiz mumkin. Ya'ni oila a'zolarimiz bilan hamkorlikda qilishimiz mumkin.

Bizning buyuk ajdodimiz Amir Temurning " Ishbilarmon, mardlik va shijoat sohibi azmi qat'iy tadbirkor va xushyor bir kishi ming-minglab tadbirsiz, loqayd kishilardan yaxshidir" degan o'gitini sharhlaydigan bo'lsak . O'rta asrlar davrida ko'rinib turibdiki , ishbilarmon, tadbirkor , xushyor kishilar ming-minglab tadbirsiz ya'ni harakatsiz hech nima bilan ishi yo'q loqayd kishilardan yaxshidir deyilgan. Ular insonlarga foydasi tegishi haqida mulohaza aytilib o'tilgan.

Iqtisodiyot sohasida oldimizda turgan vazifalar haqida gapirganda, avvalo, keng qamrovli iqtisodiy islohotlar, negizida quyidagi maqsadlarni mujassam ekanini qayd etish lozim.

-Ochiq iqtisodiyot, sog'lom raqobat ishbilarmonlik va investitsiya muhitini tubdan yaxshilash uchun zarur shart sharoitlarni yaxshilash.

-iqtisodiyotda davlat ishtirokini kamaytirish xususiy sektorini jadal rivojlantirish orqali yangi ish o'rinlarini ko'paytirish.

-iqtisodiyotni rivojlantirishga doir strategik vazifalarni ro'yobga chiqarishga qodir malakali kadrlarni tayyorlash. Shu va shu kabi maqsadlarga erishish uchun ustuvor vazifalarni amalga oshirish talab etiladi.

1) Biz makroiqtisodiy barqarorlikni va yuqori iqtisodiy o'sish sur'atlarini ta'minlashimiz shart.

2) Iqtisodiyotimiz rivojining muhim sharti bo'lgan faol investitsiya siyosatini izchil davom ettirish.

3) Bank va moliya tizimida islohotlarni jadal davom ettirish, sohaga zamonaviy bozor mexanizmlarini keng joriy etish zarur.

4) Fuqarolarimiz soliqlardan qochish emas , uni vaqtda to'lashdan manfaatdor bo'lishi kerak.

5) Tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash bo'yicha ishlar jadal davom ettiriladi.

XULOSA

Professional ta'lim muassasalarida o'quv jarayonini yuqori saviyada tashkil qilish uchun davlat ta'lim standarti hamda xalqaro ta'lim standartlariga javob beradigan yangi shakldagi zamonaviy o'quv adabiyotlari yaratish va o'quvchilarga yetkazib berish masalasi dolzarb hisoblanadi. Bugungi kunda ta'lim muassasalarida foydalanish uchun tavsiya etilgan o'quv hamda elektron o'quv adabiyotlarning tahlili o'z yechimini kutayotgan masalalardan biriga aylanmoqda. Sababi yangi o'quv tizimini shakllantirishda o'quvchilarni eng so'nggi ma'lumotlar bilan tanishtirib borish talab etiladi. Bundan tashqari iqtisodiyot tarmoqlaridagi o'zgarishlar va texnologik yangilanishlar hamda mehnat bozorida bitiruvchiga qo'yilayotgan talablarning o'zgarib borishi natijasida o'quv adabiyotlarni doimiy yangilab borish taqozo etilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim muassasalari o'rtasida ta'lim jarayoni hamda tarmoq tashkilotlari bilan ishlab chiqarish amaliyoti uzviyligini kuchaytirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2021-yil 31-avgustdagi PQ-5241-son qaroriga muvofiq oliy ta'lim muassasalari o'zlariga birlashtirilgan texnikumlarni o'quv-metodik materiallar (o'qitish materiallari to'plamlari, didaktik materiallar, praktikumlar, texnologik xaritalar, elektron resurslar, xorijiy o'quv-ilmiy va boshqalar) bilan ta'minlash ishlarini amalga oshirib kelmoqda. Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalari vazirligi tomonidan tasdiqlangan Professional ta'lim muassasalari uchun o'quv adabiyotlarni tayyorlash, nashr etish, yetkazib berish hamda ta'lim muassasalarda foydalanishga qo'yiladigan talablarni belgilash tartibi bilan professional ta'lim muassasalarini yangi o'quv adabiyotlar bilan ta'minlashning huquqiy asoslari yaratildi. Bunda, o'quv adabiyotlarga bo'lgan ehtiyojlarni aniqlash, yangi o'quv adabiyotlarni yaratish uchun professor-o'qituvchilardan iborat mualliflar jamoasini shakllantirish, chop etish hamda o'quvchilarga foydalanishi uchun topshirish jarayonlarni qamrab oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev " Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iat bilan davom ettirib yangi bosqichga ko'taramiz" 2019 yil Toshkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev " Yangi O'zbekiston strategiyasi" 2018 yil Toshkent.
3. Siddiqova S.G'. Elektron ta'lim resurslarining yangi avlodi: tahlillar, arxitektura, innovatsion sifatlar // Ta'lim, fan va innovatsiya. Ma'naviy-ma'rifiy, ilmiy-uslubiy jurnal. 2019; №1. – B. 91-95.
4. Olimov Q.T. Elektron darsliklar yaratishning uslubiy asoslari.// Kasb-hunar ta'limi.- 2004.- № 1.-B. 69-72.
5. Olimov Q.T. Modulli texnologiya asosida o'quv adabiyotlarini yaratish // Kasbhunar ta'limi.-2004.-№6-27 b

6. Olimov Q.T., Mirzaxmedov.B.M. Kasb-hunar ta'limi tizimida maxsus fanlardan o'quv adabiyotlarning yangi avlodini yaratish muommolari. // Uzlüksiz ta'lim.- 2004.- №5.-B. 22-26.

